Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Kopienas civilās aizsardzības mehānisma pilnveidošana, reaģējot uz dabas katastrofām"

(2008/C 204/15)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2007. gada 25. septembrī saskaņā ar Reglamenta 29.A pantu nolēma izstrādāt atzinuma papildinājumu par tematu

"Kopienas civilās aizsardzības mehānisma pilnveidošana, reaģējot uz dabas katastrofām".

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2008. gada 26. februārī. Ziņotāja — *Sánchez Miguel* kdze.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (13. marta sēdē), ar 108 balsīm par un 2 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. **Ieteikumi un secinājumi**

1.1 EESK kā pilsoniskās sabiedrības pārstāve uzskata, ka jāsniedz ieguldījums ES debatēs par risinājumiem saistībā ar dabas katastrofām, pievēršot galveno uzmanību preventīviem pasākumiem, palīdzībai un atbildībai gadījumos, kad katastrofas izraisījusi cilvēku darbība vai tās trūkums.

1.2 Šajā sakarā jāņem vērā tas, ka spēkā esošie Eiropas tiesību akti ietver pietiekami daudz noteikumu attiecībā uz dabas katastrofu novēršanu vai iespējamo seku mīkstināšanu. Tādēļ būtu jāpieprasa, lai kompetentās iestādes visā ES teritorijā uzraudzītu minēto tiesību aktu piemērošanu. Šajā sakarā Komiteja uzskata, ka Ūdens pamatdirektīvas un ar to saistīto tiesību aktu īstenošana, jo īpaši direktīva par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību mīkstinātu negatīvo ietekmi, kas, lai gan ir nenovēršama, tomēr to iespējams mazināt, iekļaujot upju baseinu plānos plūdu pārvaldības plānus. Noteikumu piemērošanai attiecībā uz mežu ugunsgrēku novēršanu būtu līdzīga ietekme.

1.3 Saikne starp katastrofu novēršanu un apmācību un izglītību ir būtisks jautājums; turklāt jāizveido atbilstoša informācijas sistēma, kas dotu iespēju profesionāļiem un iedzīvotājiem iegūt informāciju par rīcības metodēm, pirms attiecīgajā teritorijā notiek kāda katastrofa. Šajā sakarā EESK ļoti atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas izveidotos starpteritoriālos civilās aizsardzības apmācības centrus.

1.4. Attiecībā uz civilo aizsardzību EESK vēlas izteikt atzinību Komisijai par īsā laika posmā izveidoto Eiropas solidaritātes sistēmu ne tikai reģionālā, bet arī starptautiskā mērogā, tai piešķirot savus resursus, kas dod iespēju efektīvi rīkoties ne tikai katastrofas brīdī, bet arī katastrofas skarto teritoriju atjaunošanā. Šajā sakarā Lisabonas līguma jaunajā 176.C pantā nostiprināti mērķi, ko saistībā ar minēto jautājumu izvirzījis Eiropas Parlaments un Padome.

1.5. Visbeidzot, EESK uzskata, ka nepieciešams piemērot vides atbildības sistēmu atbilstoši direktīvas par atbildību vides jomā noteikumiem par vides postījumu novēršanu un mazināšanu, lai skaidri noteiktu atsevišķu katastrofu izraisītāju atbildību, piemēram, saistībā ar ļaunprātīgu dedzināšanu. EESK uzskata, ka valstu tiesību aktu labāka piemērošana, kā arī informācija par sekām, kas rodas, gan neievērojot tiesību aktus preventīvo pasākumu jomā, gan veicot kaitnieciskas darbības no iedzīvotāju vai kompetentu iestāžu puses, varētu palīdzēt dabas katastrofu izraisīto seku mazināšanā.

2. **Ievads**

2.1 Gan ES teritorijā, gan visā pasaulē aizvien biežāk notiek katastrofas; dažas no tām izraisa tādas dabas parādības ka plūdi, zemestrīces, ugunsgrēki u.t.t., savukārt citas notiek terora aktu rezultātā, izplatot bailes iedzīvotājos. Abos gadījumos zināmā mērā tieši vai netieši tās ir izraisījusi cilvēku darbība, pat ja apzināta nodarījuma pakāpes nav salīdzināmas.

2.2 ES, reaģējot uz klimata pārmaiņām, ir apņēmusies īstenot preventīvus pasākumus, ne tikai īstenojot Kioto protokola saistības, bet arī, pieņemot vairākus lēmumus, kuru mērķis ir aizsargāt zemes, ūdens un gaisa kvalitāti. Šīs iniciatīvas mērķis ir katastrofu novēršana, kas varētu palīdzēt ne tikai saglabāt un reģenerēt mūsu zemi, jūras un atmosfēru, bet arī veicināt attiecīgu rīcību citās valstīs. Turklāt Komisija veic sagatavošanas darbu, lai līdz 2008. gada beigām izstrādātu integrētu Eiropas pieeju dabas katastrofu novēršanai.

2.3 Papildus minētajiem preventīvajiem pasākumiem ES ir izveidota Kopienas sistēma palīdzības sniegšanai jebkāda veida katastrofas gadījumā ES teritorijā. Tā ir savstarpējās palīdzības sistēma, kas paredzēta ne vien ES valstīm, kur tā izmantota jau vairākkārt, bet arī, notiekot katastrofām Indijas okeānā, Dienvidamerikā u.c.

2.4 Svarīgi ir precizēt palīdzības katastrofu gadījumos un humānās palīdzības sasvstarpējo papildināmību. Abu instrumentu pamatmērķis ir ļoti līdzīgs — atvieglot dabas katastrofu un citu notikumu ietekmi uz iedzīvotājiem. Pasākumi katastrofu

gadījumos attiecas uz civilās aizsardzības jomu, palīdzot arī samazināt katastrofu ietekmi uz vidi un īpašumu ES valstīs vai ārpus ES, izmantojot resursus un palīdzības vienības no ES dalībvalstīm. Humānā palīdzība savukārt aktīvi tiek sniegta atsevišķās trešās valstīs, iesaistot NVO un citas humānās palīdzības organizācijas. Abos gadījumos ir paredzēta sadarbība ar ANO aģentūrām.

2.5 Jāatzīmē, ka katastrofu fonds, kas tika izveidots pēc lielajiem plūdiem Elbas baseinā, palīdzējis uzlabot ES veiktos palīdzības pasākumus. Civilās aizsardzības mehānisms ([1]), kas izveidots 2001. gadā un pēc tam pārstrādāts ([2]), ir vienlīdz nozīmīgs, lai ātri reaģētu uz iespējamām katastrofām ES dalībvalstīs vai trešās valstīs.

3. **Preventīvie pasākumi**

3.1 Preventīviem pasākumiem ir būtiska nozīme vides aizsardzībā un saglabāšanā, kā arī, lai novērstu kaitējumu civiliedzīvotājiem. To mērķis ir izmantot dabas resursus ilgtspējīgā veidā. Prognozes par bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un zudumu plašā mērogā ir piepildījušās tādā apjomā, kas pārsniedz pat vispesimistiskākos paredzējumus. Tam pievienojot cilvēka bieži vien tīšo iejaukšanos šajā līdzsvarā, mēs šobrīd pieredzam katastrofu atkārtošanos, kuras, lai gan ir dabiskas, tomēr nav parastas, ņemot vērā to biežumu un ietekmes apjomu.

3.2 Šajā atzinumā minētie preventīvie pasākumi ir tie, uz kuriem attiecas spēkā esošie tiesību akti, proti, tiem būtu jābūt ieviestiem un tie būtu jākontrolē kompetentām iestādēm katrā dalībvalstī. Var uzskatīt, ka no dažām katastrofām iespējams izvairīties vai mazināt to sekas, un tādējādi var secināt, ka visā ES būtu jābūt līdzīgiem vides aizsardzības nosacījumiem, ko var panākt, piemērojot spēkā esošos tiesību aktus.

3.2.1 Viens no tiesiskajiem pasākumiem, kam ir bijusi liela ietekme dabas katastrofu novēršanā, attiecas uz jūru un okeānu piesārņojumu ar ogļūdeņražiem. Rezultāti ir panākti, ne tikai ieviešot noteiktas prasības transportētājiem (kuģus ar dubultu korpusu), bet arī jūrniecības pasākumus, kas paredzēti tiesību aktu paketēs "Erika I" un "Erika II" un kas ir palīdzējuši mazināt šā piesārņojuma ietekmi.

3.3 Vides pētījumi un novēršana ir saistīti jautājumi, un EESK jau aicinājusi labāk un plašāk saskaņot pētniecības un vides programmas ([3]), lai praktiskiem vides pētījumiem varētu novirzīt daļu no pētniecībai paredzētajiem līdzekļiem.

3.4 Novēršana ir saistīta ne tikai ar civilās aizsardzības komandu locekļu apmācību un informēšanu, bet gan ar visas sabiedrības apmācību un informēšanu, lai dabas katastrofas gadījumā palīdzība būtu efektīvāka. Informācija par vides rīcībpolitikām un to sekmēšana jāpastiprina visās dalībvalstīs, un šīs rīcībpolitikas jāmāca arī skolās, ne tikai augstskolās.

3.5 *Plūdu novēršanas pasākumi.*

3.5.1 Vispirms izskatīsim jautājumu loku saistībā ar ūdeni. Dabas katastrofas bieži vien ir saistītas ar ūdeni, un tās nozīmē ne tikai plūdus, cunami vai citas līdzīgas parādības, bet arī ūdens trūkumu ([4]), kas var izraisīt ievērojamas pārmaiņas, piemēram, plašu Dienvideiropas apgabalu pārtuksnešošanos.

3.5.2 Ūdens pamatdirektīva ([5]) vienmēr bijusi nepilnīga, jo tajā nav noteikts plūdu novēršanas, ar tiem saistītas aizsardzības un sagatavošanās mērķis. Ņemot vērā daudzās katastrofas, kas notikušas pēdējo desmit gadu laikā, un lielo upuru skaitu, Komisija izstrādāja paziņojumu un direktīvas ([6]) priekšlikumu ar mērķi regulēt plūdu apdraudējuma novērtējumu un pārraudzību, sniedzot situācijas un turpmāko apdraudējumu analīzi un ierosinot ES mēroga saskaņotu rīcības un novēršanas pasākumu plānu.

3.5.3 ES plūdi palielinās galvenokārt divu iemeslu dēļ: pirmkārt, pašreiz tiek vispārēji uzskatīts, ka klimata pārmaiņas ietekmē plūdu intensitāti un biežumu visā Eiropā ([7]), un daļēji tos izraisa neregulārās lietusgāzes un iespējamais augstākais jūras līmenis; otrkārt, cilvēka darbība, piemēram, būvniecības darbi upēs un upju tecējuma virziena maiņas projekti un citi darbi, kas aizblīvē augsni, tādējādi samazinot tās dabisko spēju uzkrāt pārāk lielu ūdens daudzumu plūdu gadījumā, kā arī tādu pasākumu trūkums, kas paredzēti, lai novērtētu un uzlabotu to ietekmi uz vidi. Apdraudējumu palielina arī tas, ka plūdi rada aizvien lielākus zaudējumus, jo paplašinās to teritoriju apbūve, kurās ir augsts plūdu apdraudējuma līmenis.

3.5.4 Atbilstoši savai agrāk paustajai nostājai ([8]), EESK uzskata, ka jāveic direktīvā noteiktie pasākumi attiecībā uz plūdu apdraudējuma novērtējumu un pārvaldību. Tas, ka Komisija ir

([1]) Padomes Lēmums 2001/792/EK, *Euratom*.
([2]) Iepriekš bija rīcības programma civilās aizsardzības jomā, kas tika noteikta ar Padomes 1999. gada 9. decembra Lēmumu 1999/847/EK un pēc tam grozīta ar Padomes 2005. gada 6. aprīļa Regulu 2005/52. Padomes lēmums, ar ko izveido Kopienas civilās aizsardzības mehānismu (pārstrādāts), tika pieņemts 2007. gada 8. novembrī.
([3]) EESK atzinums *CESE 578/2003*, OV C 208, 3.9.2003., 16.–22. lpp.
([4]) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Meklējot risinājumu sausuma un ūdens trūkuma problēmai Eiropas Savienībā" (COM(2007) 414 galīgā redakcija).
([5]) OV L 327, 22.12.2000., 72. lpp.
([6]) Paziņojums par plūdu riska pārvaldību — plūdu novēršana, aizsardzība pret plūdiem un to mazināšana. COM(2004) 472 galīgā redakcija, EESK atzinums OV C 221, 8.9.2005., 35. lpp.
Priekšlikums direktīvai par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību, COM(2006) 15 galīgā redakcija, 18.1.2006.
Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Direktīva 2007/60/EK par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību, EESK atzinums OV C 195, 18.8.2006., 37. lpp.
([7]) Starpvaldību apspriede par klimata pārmaiņām (*IPCC*) — II darba grupa, ziņojums "Ietekme, pielāgošanās un neaizsargātība".
([8]) Skat. 6. atsauci.

akceptējusi EESK priekšlikumu (EESK atzinumā par 2004. gada paziņojumu) Ūdens pamatdirektīvas īstenošanā iekļaut pasākumus plūdu gadījumā, palīdz veicināt plūdu pārvaldības plānu iekļaušanu upju baseinu pārvaldības plānos, tādējādi nodrošinot nepieciešamo pasākumu plānošanu visā baseinā un visu kompetento iestāžu efektīvu rīcību (vietējā, valsts un starptautiskā līmenī).

3.5.5 EESK arī atkārtoti uzsver, ka sākotnējs plūdu apdraudējuma novērtējums jāveic par katru baseinu, novērtējot, kuras daļas varētu applūst, lai būtu iespējams izstrādāt intervences karti preventīvo pasākumu atvieglošanai, jo īpaši attiecībā uz mežu atjaunošanu un kalnu rajonu apmežošanu, mitrāju un attiecīgo ekosistēmu aizsardzību. Šajā sakarā ir būtiski informēt un iesaistīt pilsonisko sabiedrību, jo tas palīdzēs atvieglot drošības pasākumus.

3.6 *Ugunsgrēku novēršanas pasākumi.*

3.6.1 Jāuzlabo preventīvās politikas. Lai gan par aizsargpasākumiem galvenokārt ir atbildīgas dalībvalstis, Kopiena var tām palīdzēt novērst dabas katastrofas, tostarp mežu ugunsgrēkus, un samazināt to ietekmi.

3.6.2 Kopienai būtu jāturpina apsvērt pasākumus gan saistībā ar sabiedrības informētības līmeņa paaugstināšanu, gan zemes apsaimniekošanu. Šādiem pasākumiem var būt arī cita veida pozitīva ietekme, piemēram, tiem palīdzot piemēroties klimata pārmaiņām.

3.6.3 Būtu vajadzīga integrēta pieeja, ņemot vērā dažādu nozaru mijiedarbību. Pilsētu attīstība, ietekmējot apgabalus, kuros galvenā nozare bija mežsaimniecība, ne tikai palielina ugunsgrēku apdraudējumu un līdz ar to arī vides postījumus, bet var nozīmēt arī to, ka iedzīvotāju evakuācijai būtu jāpievērš vairāk uzmanības nekā mežu zaudējumam.

3.6.4 Jāpārskata un jāmodernizē dažādie ES finanšu instrumenti, kas pieejami preventīvo pasākumu atbalstam dalībvalstīs, lai tie būtu ne vien atbilstoši pašreizējai situācijai, bet arī tādēļ, lai atrastu sinerģijas starp dažādajiem instrumentiem ar mērķi efektīvāk aizsargāt cilvēku dzīvības, vidi un kultūras mantojumu. Gadījumos, kad tiek piešķirti Kopienas līdzekļi meža ugunsgrēku seku likvidēšanai, apmežošanai un mežu atjaunošanai, dalībvalstīm jāpieprasa apliecināt, ka tiks īstenoti stabili pasākumi ugunsgrēku novēršanai.

3.6.5 Tāpat Komisijai jāturpina dalībvalstu informācijas un pieredzes apmaiņas veicināšana, lai nodrošinātu, ka notiek plaša paraugprakses apmaiņa. Jāņem vērā atšķirīgie apstākļi dažādās valstīs un jāveicina pasākumi, ko veic reģionālajās grupās.

3.6.6 Preventīvajos pasākumos jāiekļauj arī tiesību normas saistībā ar civiltiesisko un kriminālatbildību tiem, kuri tīšām vai nejauši izraisa ugunsgrēkus.

4. **Civilā aizsardzība**

4.1 EESK atzinīgi vērtē to, ka Lisabonas līgumā [9] iekļauts jauns 176.C pants, kurā civilā aizsardzība definēta kā "sadarbības sistēma starp dalībvalstīm ar mērķi uzlabot brīdinājuma sistēmu darbību, lai novērstu dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas un nodrošinātu aizsardzību pret to radītajām sekām". Jāuzsver, ka minētā pasākuma mērķis ir ne vien atbalstīt dalībvalstis, bet arī veicināt pasākumu saskaņošanu, ko ES īsteno starptautiskā līmenī.

4.2 Civilo aizsardzību regulējošo sistēmu pašreiz veido divi instrumenti: Kopienas civilās aizsardzības mehānisms un Civilās aizsardzības finanšu instruments [10]. Civilās aizsardzības mehānisma uzraudzības un informācijas centrs atrodas Eiropas Komisijā un darbojas visu diennakti. Tas satur datu bāzi par civilās aizsardzības dienestiem katrā dalībvalstī, iekļaujot datus no militārajām datu bāzēm, kas ir ļoti lietderīgi. Minētais centrs pārvalda arī Kopienas programmas sagatavotības jomā, ieskaitot apmācības programmas un vingrinājumus.

4.3 Pēdējo gadu pieredze rāda, cik svarīgs ir centra veiktais koordinēšanas darbs, piemēram, neseno Grieķijas ugunsgrēku gadījumā. Tomēr vēl aizvien nepieciešami uzlabojumi, un tādēļ EESK aicināja palielināt tā budžetu, lai centra darbībai būtu vairāk un labāki resursi. Uzraudzības un informācijas centram jākļūst par īstu darbības centru, palielinot darbinieku skaits, lai proaktīvi prognozētu krīžu veidošanos, uzraudzītu to attīstību, organizētu sagatavotības pasākumus, atvieglotu un koordinētu ES civilās aizsardzības atbalstu ES un ārpus tās.

4.4 Lai sasniegtu labāku sagatavotību lielu katastrofu gadījumos, nepieciešams palielināt ES centienus civilās aizsardzības apmācību un vingrinājumu jomā. Vislabāk to varētu panākt, izveidojot Eiropas Civilās aizsardzības apmācību institūtu, kas varētu apvienot valstu speciālistu centrus. Eiropas iestādēm būtu steidzīgi jāizskata priekšlikumi šāda strukturēta tīkla izveidei.

4.5 Eiropā ir agrās brīdināšanas sistēmas gandrīz visu dabas apdraudējumu gadījumiem, bet šādu sistēmu neesamība cunami paredzēšanai ir nopietns trūkums. Kopīgu brīdināšanas sistēmu un protokolu neesamība arī rada nopietnas bažas, ņemot vērā iedzīvotāju pieaugošo mobilitāti Eiropā un trešās valstīs.

---

[9] OV C 306, 17.12.2007.

[10] Turklāt dažās dalībvalstīs ir izveidoti institūti, lai pētītu un sniegtu informāciju par dabas katastrofām. Tiem ir nozīmīga loma šo katastrofu novēršanā.

4.6 Komisijas izstrādātie uzlabojumi 2005. gadā palīdzējuši palielināt Civilās aizsardzības mehānisma darbības efektivitāti ES, sniedzot iespēju tam darboties kā starpreģionu un starptautiskās solidaritātes līdzeklim. Tādēļ nevajadzētu taupīt nekādus centienus, lai nodrošinātu visātrāko un visefektīvāko reakciju uz visa veida katastrofām. Šim nolūkam ir jāizstrādā procedūras vai palīdzības plāni, kas visos gadījumos tiek pārbaudīti vingrinājumos un uzlaboti, pamatojoties uz tajos gūto pieredzi.

4.7 Šajos plānos jāiekļauj satelītsakari, aktualizētas kartes un piemēroti resursi apmierinoša līmeņa koordinācijas nodrošināšanai. Visiem minētajiem resursiem ir jābūt ES īpašumam. Ar šādiem plāniem būtu jānosaka standarts, kas veicinātu pozitīvu priekšstatu par solidaritāti un efektivitāti starptautiskā līmenī.

4.8 Kopienas civilās aizsardzības mehānisma pārstrādātajā variantā paredzēts dalībvalstīs izveidot civilās aizsardzības palīdzības moduļus, ko finansē no valstu līdzekļiem. Tas veicinātu lielu katastrofu gadījumiem paredzētu ES ātrās reaģēšanas spēku izveidi. Dalībvalstīs steidzami jānosaka un jāapmāca šādi moduļi, jo īpaši ugunsgrēku dzēšanas jomā. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šos moduļus var ātri izvietot gadījumos, kad tiek aktivizēts Kopienas mehānisms.

4.9 Nesenās katastrofas parādījušas, ka, neraugoties uz ES solidaritāti, mobilizētie resursi ne vienmēr ir pietiekami. Pamatojoties uz katastrofu scenārijiem, šobrīd steidzami jāuzsāk analīze, lai noteiktu esošās nepilnības. Gadījumos, kad šāds novērtējums parāda, ka atsevišķi resursi ES nav pietiekami pieejami vai Eiropas civilās aizsardzības rezerves resursu izveidei efektivitātes un rentabilitātes ziņā būtu priekšrocības, ES jāizstrādā Eiropas rezerves resursi.

4.10 Turklāt ar ES novērtēšanas komandām un koordinatoriem jākonsultējas par katastrofas skartā apgabala atjaunošanas darbiem, jo viņu pieredze izrādīsies noderīga tā atjaunošanā. Tas palīdzēs novērst spekulatīvas darbības, kas, diemžēl, tiek veiktas pēc dažiem ugunsgrēkiem.

4.11 Attiecībā uz pasākumiem valstīs, kas nav ES sastāvā, palīdzība, izmantojot minēto mehānismu, ir jāuzskata par ES ārējās politikas un humānās palīdzības neatņemamu sastāvdaļu, kā arī par ES solidaritātes apliecinājumu katastrofu skartajām valstīm.

4.12 Visbeidzot, ir svarīgi noteikt humānās palīdzības organizāciju sadarbības funkciju civilajā aizsardzībā. Pasākumi ārpus ES jākoordinē ar humānās palīdzības organizāciju partneriem, kas darbojas uz īpašu pilnvaru pamata, kā, piemēram,. Apvienoto Nāciju Organizāciju, Sarkanā Krusta/Sarkanā Pusmēness organizāciju, starptautiskajām organizācijām un NVO.

5. **Atbildība vides jomā**

5.1 Būtiski ir atzīmēt to, ka tiesību aktiem preventīvo pasākumu jomā nav bijusi vēlamā ietekme uz dabas katastrofu radītajiem postījumiem. Tiesību sistēmas izveide attiecībā uz atbildību vides jomā ir ļoti aizkavējusies ([11]), un attiecībā uz krimināltiesību aktiem vides jomā ([12]) vēl notiek tikai otrā projekta apspriešana.

5.2 Valstu tiesību akti šajā jomā ir ļoti atšķirīgi, un tas var negatīvi ietekmēt attiecīgo likumdošanu. Vides garantiju jomā tiesību akti ES praktiski nav saskaņoti un nav vispārēju noteikumu attiecībā uz dabas katastrofu skarto reģionu sakopšanu, jo tas ES tiesības uz to neattiecas. Turklāt principu "piesārņotājs maksā" daudzos ES reģionos nepiemēro.

5.3 Var parādīties arī citi faktori, piemēram, noteikti postījumu veidi var ietekmēt vairākas valstis, kas nozīmē atšķirīgu likumdošanas sistēmu piemērošanu. Kompetentu iestāžu piederība dažādiem pārvaldes līmeņiem — no vietējā līdz valsts līmenim — arī ir nopietna problēma, jo izraisa konfliktus, kad tiek piemērota atbildība, ņemot vērā to, ka minētās iestādes var būt iesaistītas arī seku likvidēšanā.

5.4 Saskaņā ar direktīvu noteikumos par atbildību galvenā uzmanība pievērsta vides postījumu novēršanai vai seku likvidēšanai, pamatojoties uz ES spēkā esošajiem tiesību aktiem par bioloģisko daudzveidību, ūdens un augsnes piesārņojumu, ko lielā mērā, bet ne pilnībā, nosaka, atsaucoties uz spēkā esošajiem Kopienas tiesību aktiem. Tādēļ jāuzsver, ka vienīgi spēkā esošo un direktīvas III pielikumā norādīto tiesību aktu neievērošanas gadījumā saistību prasības būtu jāvērš pret postījumu izraisītājiem.

5.5 Pirmā atbildības shēma attiecināma uz bīstamu vai potenciāli bīstamu profesionālu darbību, kuras veidi norādīti direktīvas III pielikumā. Tā ir galvenokārt lauksaimnieciska vai rūpnieciska darbība, kuras veikšanai atbilstoši "Direktīvas par integrēta piesārņojuma novēršanu un kontroli" noteikumiem nepieciešama atļauja, darbība, kuras rezultātā ūdenī vai gaisā nokļūst smagie metāli, iekārtas, kas ražo bīstamas ķīmiskas vielas, atkritumu apsaimniekošana (ieskaitot atkritumu poligonus un sadedzināšanas iekārtas) un darbība saistībā ar ģenētiski modificētiem organismiem un mikroorganismiem. Saskaņā ar pirmo shēmu ražotāju var saukt pie atbildības pat gadījumā, ja viņš nav vainīgs. Otrā atbildības shēma attiecināma uz visām pārējām profesionālajām darbībām, izņemot direktīvas III pielikumā minētās, bet tikai gadījumos, kad radies zaudējums, nenovēršams apdraudējums vai kaitējums sugām vai dabiskajiem biotopiem, ko aizsargā Kopienas tiesību akti. Šajā gadījumā ražotājs tiks saukts pie atbildības tikai tad, ja viņš ir vainīgs vai pieļāvis nolaidību. Direktīvā arī noteikti gadījumi, kad paredzēts atbrīvojums no atbildības vides jomā.

([11]) Direktīva par atbildību vides jomā saistībā ar vides postījumu novēršanu un seku mīkstināšanu.

([12]) Pirmais priekšlikums regulai, ko Padome atsauca, tika izstrādāts 2001. gadā. Vēlāk pieprasīja EESK atzinumu par jaunu priekšlikumu (COM(2007) 51 galīgā redakcija — 2007/0022 (COD)), kurā atbalstīts Eiropas Kopienu Tiesas 2005. gada 13. septembra lēmums par Komisijas pilnvarām pieņemt tiesību aktus vides noziegumu jomā, ko apstiprināja arī 2007. gada 27. oktobra EK Tiesas spriedums.

5.6 Kaitējumu var labot divējādi: ražotājs var veikt nepieciešamos atjaunošanas pasākumus, šādā gadījumā tos tieši finansējot, vai arī kompetenta iestāde var īstenot pasākumus ar trešās puses starpniecību un atgūt izmaksas no kaitējuma radītāja. Iespējama arī abu pieeju apvienošana, lai panāktu lielāku efektivitāti.

5.7 Ja par kaitējumu atbildīgas vairākas puses, saskaņā ar direktīvas noteikumiem izmaksu sadalījums ir dalībvalstu ziņā; solidāra un nedalīta vai dalīta atbildība ir divas galvenās iespējas. Lai gan šī dubulta sistēma ir paredzēta, lai atvieglotu pielāgošanos dalībvalstu tiesību sistēmām, tomēr jānorāda, ka noteikt vides kaitējuma līmeni ir ļoti sarežģīti, kas apgrūtina minētās sistēmas praktisku īstenošanu.

5.8 Visbeidzot, jāuzsver, ka finansiālā nodrošinājuma prasības ražotājiem saskaņā ar tiesību aktiem ūdens, augsnes un bioloģiskās daudzveidības jomā veicina efektīvāku atjaunošanu, vienlaikus izvairoties no maksātnespējas negatīvajām sekām.

Briselē, 2008. gada 13. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Dimitris DIMITRIADIS

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli" (pašiniciatīvas atzinums)

(2008/C 204/16)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 2007. gada 27. septembrī saskaņā ar Reglamenta 29. panta 2. punktu nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par tematu

"Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli"

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2008. gada 21. februārī. Ziņotāja — *Roksandić* kdze, līdzziņotājs — *Almeida Freire* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 443. plenārajā sesijā, kas notika 2008. gada 12. un 13. martā (12. marta sēdē), ar 118 balsīm par, 56 pret un 7 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. **Atzinuma kopsavilkums.**

1.1. EESK pauž nožēlu, ka, neskatoties uz direktīvas ievadā minēto, tā nav saņēmusi pieprasījumu izstrādāt atzinumu par ierosināto direktīvu "Sankcijas pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli". Lai arī direktīvā analizētā joma nepieder tām jomām, par kurām obligāti jākonsultējas ar EESK, tā uzskata, ka tamlīdzīgos gadījumos nepieciešams konsultēties ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, ko pārstāv tāda iestāde kā EESK, jo šādi jautājumi attiecas uz tādu nozīmīgu jomu regulēšanu, kuras ir saistītas ne tikai ar brīvības, drošības un tiesiskuma aspektiem, bet ietekmē arī nodarbinātību un sociālo politiku.

1.2. EESK nolēma izstrādāt pašiniciatīvas atzinumu par minēto direktīvas priekšlikumu. Komiteja uzskata, ka organizētai pilsoniskajai sabiedrībai — it īpaši sociālajiem partneriem — ir ļoti nozīmīga loma Eiropas Komisijas ierosinātās direktīvas, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, izstrādāšanā un īstenošanā.

1.3. Komiteja savos līdzšinējos atzinumos ([1]) ir uzsvērusi nepieciešamību īstenot saskaņotus pasākumus, lai radītu labvēlīgus apstākļus legālajai imigrācijai, kā arī novērstu "nelikumīgās" imigrācijas cēloņus.

([1]) Skat. EESK 2004. gada 15. decembra atzinumu par tematu "Komisijas paziņojumu Padomei, Eiropas Parlamentam, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — pētījums par saikni starp legālo un nelegālo migrāciju", ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 157, 28.6.2005.).
EESK 2005. gada 9. jūnija atzinums par tematu "Zaļā grāmata par ES pieeju ekonomiskās migrācijas pārvaldībai", ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 286, 17.11.2005.).
EESK 2005. gada 15. decembra atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam — Hāgas programma: desmit prioritātes turpmākajiem pieciem gadiem — partnerība Eiropas atjaunošanai brīvības, drošības un tiesiskuma jomā" (ziņotājs — *Pariza Castaños* kgs (OV C 65, 17.3.2006.).